

עיגונא דאתתא, כי מרן אסר אותה להנשא, ואח"כ באה השאלה לפני מור"ם ופלפל בחכמה והביא ראיות להיתר, וחתם מור"ם בחתימת ידי קדשו על הפס"ד להיתרא, ונתן לה רשות להנשא, וגילה המגיד למרן הקדוש, כי בו ביום שכתב מור"ם האי פסקא דדינא ונתן לה רשות להנשא, באותו יום מת בעל האשה שהיה חי עד אז, ומרן כיוון בקדשו אל האמת במה שאסרה, אך בהיות וחדו קב"ה בפלפולא ומשמיא שמחו על עוצם פלפולו של מור"ם לא הביאו תקלה על ידו. עכת"ד. וזהו כעדות מסייעת לדבריהם ז"ל: אלו ואלו דברי אלקים חיים. (חגיגה ג:).

ח) האמת ניתנה להאמר שכמעט רוב הדברים בהגה, אינם עניני הלכה יסודיים כל כך, ובדרך כלל אינם אלא ע"פ מנהגים מקומיים בארצות אשכנז. ויש לציין בזה דברי הגאון מהר"א פלקש בספרו תשובה מאהבה ח"ג (תשובה ש"כ), בשם רבו הגאון ר' יחזקאל לנדא בעל ה"נודע ביהודה", וז"ל, שמעתי ממור"ר הגאון רבן של ישראל ז"ל, הנה ברוב השלחן ערוך דעת מרן המחבר להקל, והרמ"א מן המחמירים, אך לענין מיעוץ ומשמוש בסירכות הריאה מוחלפת השיטה, מרן המחבר מחמיר והרמ"א מיקל, והלואי שהיו חכמי ישראל מסכימים להיפך (לפסוק בכל מקום כדברי מרן המחבר), כי באמת רבו המכשולים בעוה"ר ע"י הקולא הזאת במיעוץ ומשמוש, מה שאינן בכל הקולות שפסק מרן המחבר. אלא שכבר קבלנו הוראות הרמ"א. ע"כ. ואף הגאון יעב"ץ קרא תגר על כמה חומרות שהעלה הרמ"א בפרשו מפה להשלחן ערוך. כגון מ"ש הרמ"א בהגה ביר"ד (סי' קצד ס"א) שיש מקומות שנהגו להמתין מלטבול עד מלאות מ' יום לזכר ופ' יום לנקבה, ושאין להתיר במקום שנהגו להחמיר. וכ' ע"ז בשאלת יעב"ץ ח"ב (סי' טו), שמר אביו החכם צבי ביטל המנהג הזה במקומו, וצויה שלא תמתין היולדת, וכן נוהגים על פיו, מפני שהיא חומרא המביאה לידי קולא. וכן הרבה ממנהג אשכנזים הלואי שלא היו ולא נבראו בארץ הלזו, דנפקי מגייהו תקלות גדולות ועצומות בגופי איסורי תורה החמורים. ולדעתי מצוה רבה לפרסם ההיתר וכו'.

ע"ש. וכיו"ב כ' עוד בספרו מור וקציעה א"ח (סימן תנג). בענין חומרת בני אשכנז באורז וקטניות בפסח, (וכ"כ הרמ"א בהגה שם שאין לשנות ממנהגם שנהגו להחמיר), שכמה צער נצטער אותו צדיק מר אבא הגאון הח"צ זצ"ל על המנהג הזה, והיה אומר אי איישר חילי אבטליניה למנהג גרוע זה, שהוא חומרא דאתיא לידי קולא ומכשול באיסור חמץ גמור, כי מתוך שאין אורז וקטניות מצויים להמוז העם לאכול ולשבוע, צריכים לאפות להם מצה הרבה, ומתוך כך אינן גוהרים בעיסה כראוי ושוהים הרבה בעריכתם וכו', וגם נמנעים משמחת יו"ט בסיבת חומרא שאין בה טעם וריח, לכן אשרי שיאתו צדיק דרכו לנפץ חומרות אלו אל הסלע, ומה שלא ערב אל לבו להתיר ולבטל המנהג למעשה. כי חשש לדיבת רבים שלא תלעזו עליו הנדינה למקרי ליה ב"ד שריא, אבל כשיסכימו חכמי אשכנז לבטל חומרא זו פשיטא שאין כאן חשש, ולית דין צריך בשש. ולכן אני אומר בטח שהמבטל מנהג אכילת קטניות בפסח, והדומה לו ממנהגים גרועים כאלה, יהי חלקי עמו. ע"ש. וע"ע בשו"ת שאלת יעב"ץ ח"ב (סי' סה) בדבר ביטול מנהג חומרת אכילת הצוקר בפסח, ושאמר לו מר אביו הגאון הח"צ שהוט-צוקר הנקח מהגוי הדר בשכונתו הוא כשר יותר מכל המצה שלנו, והלואי שכזית אפיקומן שאכלנו יהיה כ"כ נהכשר כמוהו. ע"ש. מ"מ למעשה רוב רבני אשכנז הקפידו מאד שלא לזוז וזו כל שהוא מהמנהגים שהעלה הרמ"א במפה להש"ע. וע' להגאון מהר"ץ חיות בס' דרכי ההוראה (ספ"ב, עמוד רכז). ע"ש.

ט) ולכן במדינות ועיירות שיש שם ב' קהלות, בני אשכנז ובני ספרד, פשט המנהג שכל קהלה מחזקת במנהגיה הראשונים, ועל כל מורה הוראה במקום ההוא להורות כמנהג השואל אותו דבר הלכה, אם השואל ספרדי יורה לו כפסק מרן, ואם אשכנזי הוא יורה לו כד' הרמ"א, וכמ"ש גם כן בשו"ת דברי מלכאל חלק ה' (סי' ק) שאין בזה משום לא תתגודדו ולא משום חשדא, כיון שחלוקים הם במבטא ובנוסח תפלתם, ובצורת האותיות בס"ת תפילין